

BERLIINI 2018

Suurten valkeiden simpukankuorien päällä, pestopedillä, lepäävät kampasimpukat ovat niin kuumia, että Salome on ahneuksissaan polttaa suunsa. Onneksi kylmää samppanjaa on runsain mitoin käden ulottuvilla. Salome juo lasinsa tyhjäksi ja nappaa uuden.

Hän on pysäköinyt itsensä tarjoilupöytien viereen, silmäilee suuria metallisia vateja ja pohtii, onko vielä jokin laji, jota hän ei ole maistanut. Hän on jo napsinut vuohenjuustolla täytettyjä sieniä, oliiveja, pieniä lohirullia, paahdettua maa-artistokkaa, briejuustoa ja pähkinää, katkaraputuulihattuja, grillattuja munakoisoja, vuohenjuustoa viikunahillon kera, parmesaanijuustotikkuja ja piparjuurimoussea... ja pieniä käsintehtyjä konveheteja. Ja juonut palan painikkeeksi monta lasillista Dom Perignon Vintagea. Taatusti elämäni kalleimmat kännit, Salome ajattelee ja vetää vatsaansa sisään. Pikku-musta, johon hän on Tuomaksen suureksi iloksi ahtautunut, kiristää jo. Ja korkokengät, jollaisia Salome ei yleensä käytä, ovat aikaa sitten muuttuneet itsemurha-aseiksi.

Salomen jalat ovat sohjona, mutta kun Tuomas iskee hänelle silmää huoneen toiselta puolelta, Salome nostaa

lasiaan ja pakottaa hymyn huulilleen. Juhlat ovat Tuomakselle tärkeitä, ja Tuomas on Salomelle tärkeä. Tuomaksen vuoksi hän yrittäisi sietää epämukavaa oloaan, ympäristöä, jossa hän ei viihdy, ja ihmisiä, joita hän ei tunne.

Koko taksimatkan Tuomaksen asunnolta juhliin Tuomas ihasteli Salomen muodonmuutosta. Hänen mielestään Salome ei ollut koskaan ollut kauniimpi kuin nyt, pynttäytyneenä kirpputorilta löytämäänsä kotelomekkoon ja siskoltaan Berliiniin unohtuneisiin korkokenkiin. Päälaelle nostetut hiukset, suuret korvakorut ja kirkkaanpunainen huulipuna saivat Tuomaksen lämpenemään Salomen mielestä vähän liikaakin.

Paikalla on arviolta kahdeksankymmentä ihmistä, toinen toistaan tyylikkäämpiä miehiä ja laitetumpia naisia, ihmisiä, joita yhdistää kenties jokin muukin mutta ainakin raha. Tuomas oli selittänyt Salomelle, että vieraina on sijoittajia, taiteenkeräilijöitä, mesenaatteja ja muuta rahakasta väkeä. Monet Tuomaksen tuttuja vuosien takaa.

Mittessä, Auguststraßella sijaitseva juhlapaikka on suurin yksityisasunto, jossa Salome on koskaan käynyt. Talo on rakennettu 1800-luvulla, mutta sen ylin kerros on remontissa yhdistetty entiseen avoimeen ullakkoon. Tulos on häkellyttävä yhdistelmä vanhan jugendtalon charmia ja modernin arkkitehtuurin provokatiivista muotokieltä ja materiaalivalintoja. Betonilattiat kytkeytyvät vanhan puun kauniisti kuluneeseen pehmeyteen, ja ylätasanteelle kohoavia lasisia portaita valaisee antiikkinen kristallikruunu, joka on kuulemma hankittu vanhan loistohotellin huuto-kaupasta. Modernia taidetta on kaikkialla ja luultavasti

myös valvontakameroita, vaikka Salome ei pystykään niitä paikallistamaan. Kokoelma on todella vaikuttava, ja koska yhtään kiinnostavaa keskustelukumppania ei ole löytynyt, Salome on syömisen ja juomisen lisäksi tutkinut tarkkaan alakerran ”yksityisnäyttelyn”. Mikä käsittämätön kokoelma modernin taiteen suurimpia nimiä! Anish Kapooria, Olafur Eliassonia, Damian Hirstiä, Basquiatiä, yksi Lucian Freud ja yksi Gerhard Richter, kaksi hienoa veistosta muusikkona paremmin tunnetulta Nick Cave’lta ja joukko teoksia, joiden tekijät ovat vielä tuntemattomia. Mutta eivät ilmeisesti kauan – asunnon omistaja Stefan Lemke vaikuttaa mieheltä, joka tietää, mihin kannattaa sijoittaa.

Ei yhdenkään suomalaistaiteilijan töitä, Salome ajattelee hörppiessään kuplivaa, eikä juurikaan naistaiteilijoiden töitä. Pitää käskä äijän käydä galleriassa.

Salome yrittää kiinnittää Tuomaksen huomion, mutta mies keskustelelee niin intensiivisesti kauniin hongkongilaisen pankkiirin kanssa, ettei luultavasti huomaisi Salomea, vaikka tämä olisi alasti.

Salome vaeltaa lasi kädessä portaita ylös ja pysähtyy ylätasanteelle katselemaan alhaalla kuhisevaa juhlijajoukkoa. Illan isäntää ei näy missään. Stefan Lemke on berliiniläinen sijoittaja ja Tuomaksen vanha tuttava. Mies juhlii kuusikymppisiään, eikä Salome olisi halunnut lähteä missään nimessä mukaan. Hän arvasi etukäteen, millaista pönötystä olisi tarjolla, Tuomaksen ystäväpiirissä ei ole juurikaan ihmisiä, joiden kanssa Salomella on jotakin puhuttavaa.

Salomea kyllästyttää. Hän on omasta mielestään suorittanut kiltin tyttöystävän roolinsa tältä illalta ja voisi häipyä

ilman huonoa omaatuntoa. Hän ei ole vielä mokannut, joten siinäkin mielessä poistuminen olisi järkevää. Ja sitä paitsi Tuomaksella riittää keskustelukumppaneita ilman häntäkin. Käyn suutelemassa Tuomasta suulle, merkitsen hänet itselleni ja häivyn, Salome päättää lasiensa kaiteelle. Kääntyessään hän on törmätä illan isäntään.

”Sie sind aus Finnland?” Stefan Lemke kysyy hymyillen.

Miehen silmät ovat erikoisen vihreät. Kenties piilolinssit? Ja olenko minä tosiaan niin humalassa, Salome ajattelee, että minut tunnustetaan oikopäätä suomalaiseksi?

Stefan Lemke ojentaa käsivartensa, ja utelias Salome tarttuu siihen. Kenties Lemke haluaa taluttaa hänet alakertaan, ehkä yläkerta on kiellettyä aluetta, vaikkei hän nähnytään portaiden alapäässä keltaista nauhaa. Ehkä hän ei kerta kaikkiaan osaa käyttäytyä tällaisissa juhlissa, sillä muut vieraat näyttävät pysyttelevän kiltisti heille osoitetulla reviirillään alakerrassa. Mutta Lemke kääntyykin pois päin portaista ja taluttaa Salomea portaita vastapäätä sijaitsevia huoneita kohti. Hän haluaa näyttää jotakin työhuoneessaan. Lemke kertoo kuulleen Tuomakselta Salomen tekemien dokumentteja ja olevan kiinnostunut taiteesta ja taiteilijoista töiden takana. Salome on tapojensa vastaisesti hiljaa, hänellä on oimittaisen koulutytömmäinen olo, mieleen muistuu, kuinka rehtori talutti hänet useammankin kerran kyläkoulun opettajanhuoneen takana olevaan pieneen toimistoon häpeämään.

”Ai, Tuomas on laverrellut. No, valmistuin Berliinin elokuvakoulusta ja olen tehnyt joitakin dokumentteja taiteilijoista – ihan hyviäkin”, Salome takeltelee ja yrittää saada takaisin itsevarmuutensa. ”Viimeksi tein yhdestä

brittiläisen taiteilijan, Fred Elwellin, teoksesta dokumentin *Margot, eräs ompelijatar*. Se sai kunniamaininnan muun muassa Amsterdamin dokumenttifilmifestivaaleilla”, Salome kertoo ja on jälleen oma itsensä.

Hänen pitääkin ryhdistäytyä, sillä Lemkehän voisi olla potentiaalinen asiakas. Mies ilmiselvästi kylpee rahassa, ehkä siitä riittäisi pikkuisen Salomellekin.

Ehkä Lemke suorastaan haluaa, että Salome tekee dokumentin hänen taidekokoelmastaan ja hänestä taiteenkeräilijänä. Vaikkei työ olisi Salomelle mikään intohimo-
projekti, hän suostuisi mielellään, sillä rahaa – sitä nyt vain ei ole koskaan tarpeeksi. Vaikka hän on elänyt viime kuu-
kaudet pitkälti Tuomaksen siivellä, hän ei missään nimessä halua luopua omasta asunnostaan, joten vuokra on edelleen maksettava, samoin sähköt, nettiyhteys, vakuutukset. Suin surminkaan hän ei antaisi Tuomaksen elättää itseään ja on tehnyt sen selväksi myös miehelle. Korkeintaan hän saattoi siipeillä asumalla enimmäkseen Tuomaksen luona ja syömällä Tuomaksen ostamaa ruokaa, mikä tarkoittaa huomattavaa parannusta hänen ruokavaliossaan: pikanuudelit ja pizzat ovat vaihtuneet Tuomaksen valmistamiin herkullisiin päivällisiin – hän ei ollut tiennytkään, että mies on taitava kokki – ja satunnaisiin ravintolailallisiin, joihin hänellä ei olisi ollut ikinä varaa. Ja siksi hän antaa hyvällä omallatunnolla Tuomaksen maksaa ravintolalaskut, sillä jos olisi menty hänen kukkaronsa mukaan, he olisivat hakenneet kioskista mausteiset döder kebabit tai currywurstit.

”Arvelen omistavani jotakin, joka saattaa kiinnostaa sinua. Luultavasti olet jo katsonut taidekokoelmaani sillä

silmällä, että täällä ei ole juurikaan naistaiteilijoiden töitä saati suomalaisten maalareiden teoksia”, Lemke sanoo kuin mikäkin ajatustenlukija.

Salomen posket kuumottavat. Mies johdattaa Salomen työpöytänsä luo, pöydän yläpuolella on taulu, ja Salome käsittää heti sen olevan miehen tarkoittama työ.

Aika pysähtyy, hetken aikaa olemassa on vain tuo taulu ja taulusta Salomea katsova, kaunis ja ylevä nainen. Maalaus ei ole mikä tahansa vanha muotokuva, vaan kerta-kaikkisen vangitseva ja voimakas tutkielma naisesta. Nainen on kuvattu alaviistosta, joten hän katsoo Salomea ylhäältä käsin, ylpeästi ja omanarvontuntoisesti. Vaikka taulu on ilmiselvästi vanha, nainen, hänen ilmeensä ja asenteensa ovat täydellisesti tätä päivää. Salome melkein kuulee naisen ajatukset, miten tämä vähät välittää muiden toiveista ja kuuntelee vain omaa sisintään ja tekee juuri kuten itse haluaa. Naisen uhma on niin tunnistettavaa, niin ikiaikaista, että taulu olisi voitu maalata eilen. Taulu soittaa joitain kaukaisia kelloja Salomen päässä, mutta hän ei saa mieleensä, kuka sen olisi maalannut. Ei kuitenkaan Schjerfbeck eikä Thesleff.

”No, miten on? Voitanko tämän taulun avulla arvostuksesi?” Lemke kysyy ja hymyilee Salomelle niin valloittavasti, että tämä on jälleen tipahtamaisillaan koulutyttörooliinsa.

”Työ on siis suomalainen. Oletan, että naisen maalaama – ja olisiko se omakuva?”

”Et siis tunnista taulua?”

”Se näyttää tutulta. Olen nähnyt tätä teosta esittävän valokuvan joskus jossakin, mutta ei, valitettavasti en saa

päähäni, kuka sen on maalannut”, Salome sanoo ja astuu lähemmäksi tihrustamaan signeerausta. ”Taiteen asiantuntijana en edes yritä esiintyä.”

”Teos on suomalaisen Elin Danielson-Gambogin, hänen omakuvansa vuodelta 1903. Ostin taulun yli kymmenen vuotta sitten, sillä jotenkin tuo pieni teos viehätti minua. Kerään enimmäkseen modernia taidetta enkä ole juuri-kaan ostanut muotokuvia, mutta tässä oli jotain erityistä. Pidän taulun asettelusta, naisen pään asennosta ja punaisesta vaatteesta. Ajattelin heti, että se sopisi loistavasti tähän työpöytäni yläpuolelle – tähän huoneeseen olen kerännyt vain antiikkia”, Lemke sanoo. ”Kun teen suuria päätöksiä, istun aina tässä. Pöytä on isoisäni, tuo tuoli on erään 1800-luvun lopulla eläneen piirituomari Pötznerin, kaappi vuonna 1910 kuolleen berliiniläisen kauppiaan, Josef Thielmannin, ja lamput hotelli Adlonin kolmannesta kerroksesta. Tämä pieni hyllykkö erään italialaisen perheen jäämistöstä. Minusta tuo taulu ja nämä huonekalut keskustelevat keskenään, ja tuo nainen hallitsee koko huonetta. En ole lainkaan uskovainen, mutta hän on minun madonnani ja muusani.”

Salome on yllättynyt. Tapa, jolla pinnalliselta jupilta vaikuttanut sijoittaja puhuu huonekaluista ja taulusta, paljastaa miehestä puolen, jollaista Salome ei kuvitellut tässä olevankaan.

Tylsistyminen on tiessään. Salome käsittää olevansa etuoikeutettu, kiitos Tuomaksen: illan isäntä tiesi yhden vierastaan olevan Suomesta, ja nyt Salomella on tilaisuus ihaila taulua lähietäisyydeltä. Hän saa katsoa taidokkaita

siveltimenjälkiä, punaisen kankaan laskoksia, tummien, löysälle nutturalle niskaan kasattujen hiuksien vallattomia pyörteitä, yhteen puristettujen huulien päättäväistä ilmettä, tätä voimakastahtoista naista, joka on elänyt sata vuotta sitten, mutta jonka katse porautuu vuosikymmenten läpi tähän päivään. Tällä hetkellä hän vaikuttaa olevan erityisen ylpeä siitä, että on suomalainen nainen, itsenäinen ja omapäinen.

Tuollaisen omakuvan Salome haluaisi itsekkin ottaa itseltään kameralla. Hän toivoo, että saisi loihdittua kasvoilleen yhtä taipumattoman ja itsetuntoisen ilmeen. Tuomaksella ei varmasti olisi tässä suhteessa pienintäkään epäilystä, hänen mielestään Salome on useinkin uhittelevan näköinen. Mutta tällä hetkellä Salome iloitsee myös siitä, että saksalainen taiteenkeräilijä on huomannut taulun arvon ja ostanut sen korkealuokkaiseen kokoelmaansa.

”Minun pitää onnitella teitä – hieno hankinta. Taulu on todella kiehtova”, Salome sanoo.

”Enpä tosiaan ole kyllästynyt siihen, vaikka olen tuijottanut naista lähes päivittäin vuosien ajan. Kun taiteilija Elin Danielson-Gambogi katsoo minua yläviistosta, muistan aina paikkani tässä maailmassa”, Lemke nauraa. ”Tulkaahan, haetaan teille lisää samppanjaa, jottei ilta muutu aivan kuivaksi”, isäntä lisää.